

1 INTRO MINNET 1

2 EXT. MINNESARKIVET- DAG 2

Fabella och Minnet samtalar i Minnesarkivet.

MINNET

Åter igen har du lyckats med ditt uppdrag som Skaffare. Du träffade 11 åpige statarbarnet Alvar utanför Kalmar 1910.

FABELLA

Ja, det var ett riktigt äventyr. Å otroligt vad det kryllade av vägglöss. Typ... Överallt!!!

MINNET

Ja, det var ju inget ovanligt vid den här tiden. Det var mer ovanligt att inte ha vägglöss hemma.

FABELLA

Nu vill jag veta hur det gick för Alvar å hans familj?

MINNET

Ja, det är dags. Gör du oss den äran att sätta in Alvars minnesjuvel i maskinen

FABELLA

Självklart! Jag fixar det. Sådär.

MINNET

Fint. Då får du trycka på startknappen.

FABELLA

Det kliar redan på mig...

KLICK! MUSIK BÖRJAR MAGISKA LJUD OCH TONER FRÅN EN SVUNNEN TID..

3 ALVAR'S HÄLSNING TILL FRAMTIDEN

3

ALVAR LÄRSER VO

ALVAR VO

Mitt namn är Alvar Nilsson å
jag är 12 år. Jag föddes i ett
fattigt statarhem i närheten av
Kalmar. Min far var statare vid en
gård.

**Å att va statare betyder att man
arbetar åt nån utan att få nån
riktig lön.**

I stället får man en enkel bostad
att bo i. Lite ved, säd å mjölk...
Å kanske ett potatisland att odla i

En kväll samlade far oss kring
matbordet.

6 INT. SPELAD SCEN I STATARSTUGAN- KVÄLL

6

FAR

Lyssna barn, jag och Mor har
bestämt oss för å flytta. Jag har
blivit erbjuden arbete som körkarl
på en herrgård.

ALVAR

Körkarl?

FAR

Mmm. Dom behöver nån som skjutar
folk med häst å vagn.

MOR

Ingen har väl så god hand om hästar
å fint folk som er far?

FAR

Det var vackert sagt av dig mor.
Men... ja, det är ett bättre jobb
och en finare bostad.

ALVAR

Är det sant? När flyttar vi?

FAR

Om två veckor. Slankveckan.

MOR
Så vi får packa våra möbler och
porslin i kärran.

ALVAR
Får vi sitta i silltunnorna igen?

FAR
Klart ni får!

ALVAR/HANS 2 BRÖDER (SAMTIDIGT)
Jaaaaa!

MOR
Alvar får sitta med Lillan.

FAR
Nu får vi det bättre barn. Var så
säkra.

7 EXT. MINNESLUNEN- DAG

7

KLICK!

FABELLA
Vänta lite nu! Jag pausar lite. Va
sa han? Slankvecka?

MINNET
Slankveckan var den sista veckan i
Oktober. Det var Statarnas enda
lediga vecka under året. Då kunde
man passa på att flytta till nästa
arbetsplats.

FABELLA
Vadå? Bara en veckas ledighet?

MINNET
Ja, dom hade en ledig vecka men
fick heller inte nån lön då. Så dom
hande inte mycket pengar till mat
då. Så många statarfamiljer gick
ner i vikt under veckan. Därför
kallades det för Slankveckan.

FABELLA
Man blev slankare.

MINNET
Precis.

FABELLA

Men vad var silltunnorna för nåt?

MINNET

Det var stora tomma tunnor som man förvarat sill i. Barnen fick sitta i tunnorna på flaket för att inte ramla av. Vägarna var ju både krokiga och leriga.

FABELLA

Det låter ju sjukt kul! Vi lyssnar vidare.

8

ALVAR LÄRSER VO

8

ALVAR VO

Dan vi flyttade öste regnet ner.

Så när vi kom fram till vår nya bostad på kvällen... ja då var vi alldeles dyblöta. (lite skratt)

Men redan första natten förstod vi att allt inte var bättre i vårt nya hem. (allvarligtare ton)

SPELAD SCEN I NYA STATARHEMMET

Vi hör hur det regnar ute. Vinden blåser. Någon snarkar.

Alvar kan inte sova

ALVAR

Far...

Inget svar.

ALVAR (HÖJER RÖSTEN) (CONT'D)

Far!

Det fungerar. Far vaknar.

FAR (YRVAKET)

Vad är det Alvar?

ALVAR

Jag kan inte sova.

MOR

Försök att somna om.

ALVAR
Men det kliar så mycket. Tror det
är vägglöss?

FAR
Vägglöss? Äh! Sov nu.

ALVAR
Snälla far. Kan du ta en titt?

Far går upp ur sängen.

FAR
Ser ju ingenting här i mörkret. Men
om jag tänder... var har vi? Där är
lyktan. Nu ska vi se...

Han tänder lampglaset med en tändsticka.

FAR (CONT'D)
Så där. Nu har vi ljus. Var är
vägglössen säger du?

ALVAR
Här.

FAR
För lite vägglöss får man ju
tåla... eh?

ALVAR
Och här...

FAR
Vad i hela friden. Det är ju
löss... (söker efter ordet)
Överallt!

ALVAR
Hundratals.

FAR
Tusentals...

MOR
Men vad är det du säger far?

FAR
Kom och titta mor.

Mor ställer sig intill och inspekterar.

MOR
 Jösses! Jag har då aldrig sett nåt
 liknande. Miljontals!

9 ALVAR LÄRSER VO

9

ALVAR VO
 Ja, nog hade vi haft vägglöss i
 stan. Det hade ju alla.

 Men inte såna mängder som här.

 Å när vi lossade lite på
 tapeten...(PAUS) RASADE vägglössen
 ner över oss.

10 INT. SPELAD SCEN I NYA STATARHEMMET

10

Tumult uppstår. BARNEN SKRIKER.

ANTON
 Fy vad äckligt.

BROR
 Jag har dom i håret!

ANTON
 Överallt!

BROR
 Ta bort dom! Ta bort dom. MOR!!!

Lillan vanknar och börjar SKRIKA.

MOR
 Såja! Såja. Pojkar. Ni väcker ju
 lillan.

BROR
 Det kliar.

ANTON (HOSTAR)
 Jag fick några i mun!

Han spottar.

FAR
 Ta fram sopborsten pojkar! Vi får
 sopa ihop dom. Och se om vi kan
 elda upp dom små rackarna.

Mor tröstar Lillan.

MOR
Såja. Lillan såja.

11 ALVAR LÄRSER VO

11

ALVAR VO
Jag trodde far skulle bli tokig.
Kanske säga upp sig från arbetet på
gården.

Å att vi skulle flytta därifrån.
Bort från lössen! Vad skönt det
hade varit!

Men... det gjorde vi inte.

Vi fick lära oss leva med dom små
krypen.

Pappa borrade en massa små hål i
några brädor. Lusbrädor kallade han
dom.

(FÖRKLARANDE) ja, han... placerade
alltså.. lusbrädorna på golvet och
vid sängen.

Varje morron när det blev ljust
kröp lössen in i dom små hålen för
att gömma sig.

Så när far vaknade så samlade han
ihop lusbrädarna å tog ut dom på
gården.

Sen slog han brädorna mot en tunna
så att lössen trillade ut i den.

14 EXT. SPELAD SCEN PÅ STATARGÅRDEN

14

Vi hör hur far slår brädorna mot en tunna.

FAR
Ut med er nu era små rackare. Då
ska vi se.

Han sätter fyr på en tändsticka. Sätter eld i tunnan. Det
flammar upp. Sprakar.

FAR (SKRÅCKAR) (CONT'D)
Sådär ja. Brinn nu ordentligt!

ALVAR VO

Det hjälpte. Lite i alla fall...

Det var inte bara far som arbetade.

Min mor arbetade minst lika mycket.

För att vi skulle få bo i
statarhemmet så måste hon sköta
mjölkningen på gården.

Sen skulle hon ju ta hand om hemmet
å oss barn såklart.

Jag å mina bröder fick också börja
arbeta på gården. Trädgårdsmästarn
hette Hansson. Han var riktigt
sträng!

SPELAD SCEN I TRÄDGÅRDEN

HANSSON

Ja vi är mycket stolta över vår
samling av vackra krukväxter här på
gården. Dagens arbetsuppgift för er
statarungar som nyss flyttat hit
blir att rengöra växterna från
ohyra.

ALVAR

Förlåt Hanson?

HANSSON

Ja?

ALVAR

Vad är ohyra?

HANSSON

Ja, det är alltså.. insekter som
annars skulle äta upp bladen. Ja,
här har ni alltså en flaska fylld
med insektsmedel. Ni tar varsin
trasa. Dränker in trasan med
vätskan, såhär. Och så torkar ni
bladen noggrant. På det viset blir
vi av med ohyran.

Ni får fyra timmar på er att tvätta
alla blad. Och ni äldre killar vet
vad ni har att göra idag.

ÄLDRE POJKE
Ja, rensa ogräs på baksidan.

HANSSON
Bra! Seså, sätt fart!

Vi hör hur Hansson går iväg.

ÄLDRE POJKE (SÄNKER RÖSTEN)
Hörru? Vänta lite! Vare Alvar du hette?

ALVAR
Ja?

ÄLDRE POJKE
Det är för jävligt att Hansson låter er tvätta växterna.

ALVAR
Varför då?

ÄLDRE POJKE
Det där insektsmedlet är riktigt giftigt att andas in. Hansson är snål jävel.

ALVAR
Hurdå?

ÄLDRE POJKE
Vi äldre är starkare å kan jobba mer än er småttingar. Så han har inte råd å göra oss sjuka.

ALVAR
Vadå? Kan vi bli sjuka av det här?

16 INT. NYA STATARBOSTADEN- KVÄLL

16

Alvar SPYR ner i en hink. Han hämtar andan.

MOR
Såja, såja. Det här går bra. Kräks mer om du behöver.

Alar SPYR ännu en gång.

17 ALVAR LÄRSER VO 17

ALVAR VO
Vi blev sjuka. Vi kräktes å hade
ont i huvet. I tre dar.

18 EXR. MINNESARKIVET- DA 18

FABELLA
Vänta lite! Jag undrar... varför
gick dom inte i skolan?

MINNET
Vid den här tiden skulle egentligen
alla barn gå i skolan. Men om
föräldrarna tyckte att det var
viktigare att deras barn arbetade
så fick dom lov till det. Så att
familjen skulle klara sig
ekonomiskt.

FABELLA
Jag hoppas Alvar och hans bröder
inte behövde jobba med giftiga
växtmedel igen! Vi lyssnar vidare!

19 ALVAR LÄRSER VO 19

ALVAR VO
Ja hade turen å få arbeta som kusk
på gården istället. Jag körde
alltså häst å vagn.

Min arbetsda började klockan fem på
morrnen me å hjälpa Far i stallet.

Å två timmar senare skulle ja ha
hästen redo me mjölkkärran. De var
6 kilometer från gården till
mejeriet.

Vi hör hur Alvar kör med häst och vagn. Det REGNAR och ÅSKAR.

ALVAR VO (CONT'D)
Det här gjorde jag varje dag. Samma
sak. Det var otroligt tråkigt. Så
tråkigt att jag kände mig lessen
hela tiden. Å blev så trött att mor
hade svårt å väcka mej på mornarna.

(MORE)

ALVAR VO (CONT'D)
 Men så kom jag på att jag kunde
 använda arbetstiden till å tjäna
 lite extrapengar.

20 EXT. SPELAD SCEN LÄNGS VÄGEN- DAG

20

Alvar kommer körande med häst och mjölkvagn.

HANDLARE

Alvar! Kan du ta med det här
 paketet och lämna det på
 postkontoret?

ALVAR

Visst, Herr Bergman! Det tar jag
 hand om!

HANDLARE

Varsågod! Här har du en liten peng
 för besväret.

ALVAR

Tack, Herr Bergman.

HANDLARE

Kom förbi här på en kopp kaffe när
 du är påväg hem.

ALVAR

Det gör jag gärna Herr Bergman.

21 ALVAR LÄRSER VO

21

ALVAR VO

Det var kul å få nåt annat å göra
 under dagarna. Å några å prata med.

Å jag kände mig rätt glad.
 Jätteglad faktiskt.

Tiden gick. Allt var bra. Tills min
 far fick lunginflammation. Han blev
 så sjuk att han... Eh.. ja.. han
 dog.

Det var en väldigt jobbig tid för
 för oss alla. Vem skulle nu
 försörja oss? Hur skulle vi få råd
 till mat...

Som tur var så lät gårdsägaren oss
bo kvar i statarhemmet.

Vi pojkar kunde ta över fars arbete
med hästarna.

Vi ger inte upp i första taget!

Vi har nog lärt oss det av vår mor.

Hon är den starkaste människa jag
vet!

Ja, de var min Hälsning till
Framtiden.

Ja heter alltså Alvar Nilsson och
året är 1907

30

INT. MINNESARKIVET- DAG

30

FABELLA

Oj! Vad dom kämpade allihopa.

MINNET

Verkligen.

FABELLA

Hur gick det för Alvar?

MINNET

Samma år som Alvar fyllde 18 år
lämnade han gården och begav sig
till sjöss som sjöman. Men han
trivdes aldrig med sjömanslivet.

Så han tog arbete som statare vid
en gård isället precis som hans
pappa en gång gjorde.

Han förälskade sig i en kvinna som
hette Jenny och gifte sig med
henne.

Jenny blev då statarfru. Precis som
hans mor en gång var.
Historien upprepar sig.

FABELLA

Men slutet då?

MINNET

Det tunga arbetet tog hårt på hans rygg och kropp. Han dog 63 år gammal. Och lämnade 10 barn och många barnbarn efter sig. Han blev den siste stataren i sin familj.

FABELLA

Vilken historia!

MINNET

Och tack vare dig så är hans minnen för alltid bevarade här i hans Minnesjuvel här i Minnesarkivet.

FABELLA

Vi glömmet aldrig Alvar!

SLUT